

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Barnehagelærer, heltid

Høst 2021

Åpen/ Konfidensiell

Åpen

Forfatter(e): Hasan Karais

.....
signatur forfatter (e)

Kandidatnummer(e): 1358

Veileder(e): Dagmar Anita Jakobsen

Fagansvarlig: Marianne Ree

Tittel: Pedagogiske lederens arbeid med skapende og kreative prosesser

Engelsk tittel: educational leaders work with creative processes

Emneord: Formingsverksted, kreativitet,
pedagogens rolle, skapende
prosesser, erfaring

Side tall: 34

+ Vedlegg/annet: 2

Stavanger, 03/01/2022

.....
dato/år

Pedagogiske lederens arbeid med skapende og kreative prosesser

Sammendrag

Denne bachelor oppgaven baseres på problemstillingen: *Hvordan legger pedagogene til rette for kreative og skapende prosesser i barnehagen der barna gjør seg estetiske erfaringer i møte med leire i formingsverksteder?* Jeg har brukt den kvalitative metoden som min metode for videre forskning. For innsamling av data brukte jeg intervju og fant to pedagogiske ledere jeg kunne intervjuer. Jeg sendte informantene mine et samtykkeskjema og spørsmålene på forhånd slik at de skulle være trygge på deres personvern, og forberedt på hva intervjuet skulle handle om. Jeg analyserte mine egne funn som var formingsverksteder, kreativitet, erfaring, skapende prosesser og pedagogens rolle. Disse funnene drøftet jeg i lys av teori for å finne svar på min problemstilling. Mine resultater viser at pedagogiske ledere legger til rette for kreative og skapende aktiviteter med leire i formingsverksteder sammen med barna. Det var interessant å se hvordan og hvor mye pedagogiske ledere jobbet med dette i barnehagehverdagen.

Forord

Jeg vil gjerne takke mine informanter for at de stilte til intervju, og for at de har gitt en stor oppmerksomhet til oppgaven. Gjennom disse intervjuene har jeg fått en bedre forståelse på hvordan pedagogiske ledere jobber med kreative og skapende prosesser gjennom formingsverksted i barnehagen.

Videre vil jeg takke min veileder Dagmar Anita Jakobsen for en utrolig god støtte og fantastisk veiledning gjennom skriveprosessen min. Til sist vil jeg takke min familie; Mustafa, Nejla, Rahma, Osman og Aysun Karais for motivasjonen og støtten de har gitt meg gjennom denne skriveprosessen. Arbeidet med denne oppgaven har vært veldig spennende og lærerikt, og dette vil være en prosess som jeg aldri kommer til å glemme.

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Problemstilling	4
1.3	Formål.....	5
1.4	Oppgavens oppbygning	5
2.0	Teori	5
2.1	Skapende prosesser.....	5
2.2	Formingsverksted	6
2.3	Kreativitet og kreative prosesser	7
2.4	Erfaring.....	8
2.5	Pedagogens rolle.....	9
3.0	Metode.....	10
3.1	Valg av metode	10
3.2	Utvalg (deltakere i prosjektet)	10
3.3	Datainnsamling.....	11
3.4	Forskningsetikk	12
3.5	Analyse	13
3.6	Validitetsvurderinger	13
4.0	Empiri	14
4.1	Funn	14
4.1.1	Formingsverksted	14
4.1.2	Kreativitet	15
4.1.3	Erfaring	16
4.1.4	Skapende prosesser.....	17
4.1.5	Pedagogens rolle.....	18
5.0	Drøfting	19
5.1	Formingsverksted.....	19
5.2	Kreativitet.....	20
5.3	Erfaring	21
5.4	Skapende prosesser	22
5.5	Pedagogens rolle	22
6.0	Avslutning	23
7.0	Litteraturliste	25
8.0	Vedlegg.....	25

1.0 Innledning

I innledningen tar jeg for meg bakgrunnen for hvorfor jeg valgte å skrive denne oppgaven. Videre nevner jeg problemstillingen som jeg skal undersøke videre på. Deretter nevner jeg formålet med denne oppgaven, og til slutt skriver jeg opp hvordan oppgaven er bygd opp.

1.1 Bakgrunn

I løpet av mine tre år på barnehagelærerstudie har jeg vært gjennom mange temaer. Så det å velge et tema var veldig utfordrende for meg, fordi det er mange ulike temaer jeg hadde lyst å skrive om. Grunnen til at jeg valgte å skrive om forming er fordi forming er noe som alltid har interessert meg. Det er så mange varierte aktiviteter innenfor forming. Men jeg har valgt å fokusere på leire, og hvordan pedagogiskleder legger til rette for kreative og skapende prosesser rundt aktiviteter med leire. Dette er noe jeg manglet å se de gangene jeg har vært i praksis. Rammeplanen for barnehagen som er et viktig styringsdokument for barnehagevirksomhet viser til at i barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst i ulike former som gir barna en anledning til utforskning. Videre blir det nevnt i Rammeplanen at barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske uttrykk (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.50). Barna har et behov for kunstneriske uttrykk, derfor er det også sentralt med varierende aktiviteter som barna kan uttrykke seg på. Arbeidet med kreative og skapende prosesser er relevant i barnehagehverdagen, og dette er et viktig mål for pedagogiske ledere å gjennomføre sammen med barna. I denne oppgaven vil jeg fokusere på hvordan pedagogiske ledere arbeider med å legge til rette for kreative og skapende prosesser i barnehagen gjennom formingsverksted i møte med leire.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen jeg vil basere min oppgave på er: *«Hvordan legger pedagogene til rette for kreative og skapende prosesser i barnehagen der barna gjør seg estetiske erfaringer i møte med leire i formingsverksteder?»*.

1.3 Formål

For å finne ut av hvordan en pedagogiskleder legger til rette for aktiviteter for skapende prosesser i møte med leire har jeg først og fremst valgt å benytte meg av kvalitativ metode. Jeg har valgt ut to informanter fra ulike barnehager, spørsmålene begge informantene skal svare på er like. Og formålet med denne forskningsoppgaven er å se om pedagogiske ledere legger til rette for kreative og skapende prosesser i arbeidet med leire gjennom formingsverksteder.

1.4 Oppgavens oppbygning

I denne oppgaven vil jeg først starte med å presentere teori som er relevant for min oppgave. Deretter vil jeg gå gjennom hvilke metode som ble brukt i oppgaven, og presentere informantene som deltok i intervjuet. Videre vil jeg presentere en analyse av intervjuene for å trekke ut funn som er aktuelt for min problemstilling. Jeg vil presentere forskningsetikk og validitetsvurderinger før jeg presenterer mine funn. I empiri delen skal jeg presentere mine funn som jeg har fått gjennom intervjuene. Etter at jeg har presentert mine funn kommer det drøfting av funnene i lys av teori som ble presentert i teoridelen. Til slutt vil det komme en oppsummering av oppgaven min for å vise konklusjonen av denne forskningsoppgaven.

2.0 Teori

Jeg har valgt å bruke teorier som er relevant til oppgaven min. Jeg har valgt å dele inn teoribiten i fem hovedkategorier; Skapende prosesser, formingsverksted, kreativitet og kreative prosesser, erfaring og pedagogens rolle.

2.1 Skapende prosesser

Malcolm Ross sin modell for skapende prosesser kan være en viktig del av faglige begrunnelser for hvordan man kan legge til rette for impulser som fører til nye indre

strukturer og nye bevegelser (Fønnebø, s.124, 2015). I boka «Levende spor» nevner Sørenstuen at impuls er det som pirrer nysgjerrighet og sansene sterkt slik at det oppstår et uttrykksbehov. Dette er noe man kan merke hos barna i barnehagen. Dette kan være som for eksempel at de ser en katt når de er på tur, og får en impuls til å utforske mer rundt katten. Dette kan være å se hvilken farge den har på pelsen eller prøve å tilnærme seg katten for å kunne få et nærmere blikk (Sørenstuen, 2011, s.119).

Fantasi er også en del av Malcolm Ross sin modell for skapende prosess. Den gir seg uttrykk gjennom vår evne til å bruke erfaringer og indre bilder i aktiviteter og skapende virksomhet. Den skapende virksomheten tar også nye veier og gis ny form. Det er derfor viktig å gi respekt for barnets ideer, siden fantasien er avhengig av at barnet får tenke fritt (Sørenstuen, 2011, s.121).

2.2 Formingsverksted

Fønnebø hevder at et verksted ikke trenger å være et atskilt rom i skoleverkstedet, men heller et sted, en krok eller en plass som personalet har tilrettelagt på forhånd før barna har kommet (Fønnebø, 2015, s.255). Det finnes ulike varianter av verksteder som finnes i barnehagen.

Mobile verksteder:

Mobile verksteder kan flyttes på, som for eksempel en tralle med hjul som kan beveges rundt i barnehagen. Mobile verksteder kan være nyttig hvis flere avdelinger i barnehagen skal bruke samme verkstedet, da kan de bare flytte trallen rundt i barnehagen.

Permanente eller midlertidige verksteder:

Det som menes med permanente verksteder er at de alltid finnes i barnehagen som er tilgjengelig for bruk. Med midlertidig verksted så menes det at den er satt opp for et midlertidig prosjektarbeid som barnehagen jobber for en bestemt tid.

Materialbestemt eller emnebestemt verksted:

Dette innebærer at verkstedet primært har tatt utgangspunkt i materialet som for eksempel leireverksted, og med emnebestemt verksted så menes det at det tar utgangspunkt i et emne eller tema. Dette kan være et kunnskapsområde eller et fagområde. (Fønnebø, 2015, s.257-258).

Furness nevner at da hun jobbet med formingsverksted så var verkstedet ordnet som en plass der barn kunne møtes sammen å være skapende. Formingsverkstedet hun beskriver i boka (Å Skape gjennom forming) bestod av et malehjørne, leireverksted, et bord for tegning og et lysbord. Dette rommet var for å tilby barna en stor variasjon av aktiviteter som de kunne utføre sammen (Furness, 2018, s.24). Hvis vi ser på Fønnebø sine forklaringer på ulike verksteder så kan vi definere dette verkstedet som Furness skriver om i boka både som et permanent og materialbestemt verksted.

2.3 Kreativitet og kreative prosesser

Kreativitet er et begrep som står sentralt innenfor barnehagen, men hva vil det egentlig si å være kreativ? Lerdahl skriver at kreativitet handler om å skape noe nytt, men det betyr ikke nødvendigvis at man må starte på nytt hver gang. En kreativ idé kan både romme noe som er kjent eller ukjent, noe som er overraskende eller gjenkjennelig. Videre nevner Lerdahl at kreativitet også dreier seg om å gå utenom kjente spor og vaner for å oppdage noe nytt. Vi kan også beskrive kreativitet som en evne eller ferdighet, dette kan være evnen til å fantasere, forestille seg og evnen til å utvikle nye ideer (Lerdahl, s.21-22, 2007).

Fredriksen hevder at en ikke kan bli kreativ hvis en bare er opptatt av teoretiske tilnærminger til kunnskap. Et eksempel Fredriksen nevner er at å lese om kreativitet vil ikke hjelpe deg. For å kunne tenke og handle kreativt må du skaffe deg en mengde med erfaringer (Fredriksen, 2013, s.56). Fredriksen nevner et eksempel til der det å strikke blir nevnt. Det blir nevnt at strikking kan være kreativt, men det er ikke slik at all strikking dreier seg om kreativitet. Det baserer seg på hvem som strikker, hvordan prosessen foregår og hva strikkeaktiviteten fører til (Fredriksen, 2013, s.57).

Haabelsand nevner at en kreativ prosess representerer en forholdsvis ustrukturert situasjon. Løsningen på dette er avhengig av evnen til å sette tanker og idéer sammen til nye muligheter. Videre nevner Haabelsand at dette innebærer at en må løsrive seg fra fastlagte forestillinger (Haabelsand, 2000, s.219). Haabelsand skriver at den kreative prosessen er delt i fire stadier som er følgende: Forberedelsesfasen, inkubasjonsfasen, illuminasjonsfasen og verifikasjonsfasen (Haabelsand, 2000, s.220-221).

Forberedelsesfasen: Dette er den innledende fase. Her blir problemet oppfattet, og det strømmer inn mange idéer til løsning. Det er i denne fasen den kreative prosessen enten

kan stoppe eller gå videre. Med dette menes at hvis man er kritisk til idéen sin så kan prosessen stoppe. Derfor sier Haabelsand at man ikke bør være for kritisk i denne fasen siden dette kan føre til at den kreative prosessen ender (Haabelsand, 2000, s.220).

Inkubasjonsfasen: blir beskrevet som den fasen der vi sitter fast og ikke kommer videre. Siden dette skjer så lar vi problemet ligge en stund, og gjør andre aktiviteter eller hviler før vi tar opp problemet igjen. Ved å forlate dette problemet, vil dette gi oss en mulighet til å løsrive oss fra fikserte og tradisjonelle tankebaner (Haabelsand, 2000, s.220)

Illuminasjonsfasen: Denne fasen karakteriseres i form av en plutselig og umiddelbar erkjennelse. Selv om løsningen kan virke veldig selvfølgelig, så bare oppleves det slik. Forskning tyder på at det er hardt arbeid som skal til for å oppnå de fleste kreative produkt. Det er avgjørende med motivasjon for å drive arbeidet mot en løsning (Haabelsand, 2000, s.220-221).

Verifikasjonsfasen: I verifikasjonsfasen er løsningen klar og tankene kan settes ut i livet. Den lange prosessen som kan innebære utarbeidinger og etterprøvinger begynner. Haabelsand skriver også at det vil være nødvendig med nye hypoteser underveis. Hvis det viser seg å ikke svare til forventningene, må man prøve nye veier for å få produktet slik en vil ha det (Haabelsand, 2000, s.221).

2.4 Erfaring

I boka (Art as experience) skriver John Dewey (1980) at en erfaring er definert av situasjoner og øyeblikk som vi spontant referer til å være «en ekte erfaring». Dette kan være en erfaring som skiller seg ut eller en hendelse. Dewey nevner i teksten at dette kan være en erfaring som man kan se tilbake til siden den skiller seg ut. Dette kan være den gangen barnet dro til svømmehallen for å svømme for første gang. Når barnet ser tilbake på denne hendelsen som en erfaring er den fordi den skiller seg ut fra andre erfaringer. (Dewey, 1980, s.37).

Erfaringen består også av to elementer, den aktive og den passive. Vi kan se på den aktive delen som forsøke eller eksperimentere en handling. Den passive delen kan vi se på som det å bli utsatt for. Når vi erfarer noe så handler vi i forhold til denne erfaringen, og til slutt så blir vi utsatt for eller lider under konsekvensene. Hvis vi skal sette dette i et eksempel så

kan vi si at det ikke er en erfaring hvis barnet stikker fingeren inn i en flamme, men det blir en erfaring når bevegelsen blir forbundet med den smerten barnet blir utsatt for som følge av den. Med dette lærer barnet seg en erfaring, og dette er at hvis man stikker fingeren i en flamme så brenner man seg. Denne erfaringen kommer av at barnet får impulsen til å utforske flammen og hva som kommer til å skje hvis man tar på den (Dale, 2004, s.53).

Det er kvalitative forskjeller på erfaringer, en erfaring jeg vil ta med i oppgaven min er estetisk erfaring siden dette er et begrep som er relevant til min studie. Waterhouse skriver at for å kunne sanse noe som er estetisk må iakttakeren skape sin egen erfaring. Det vil si å trekke ut det som er meningsbærende i opplevelsen og skape en helhet av delene. Et eksempel som Waterhouse nevner i teksten sin som beskriver en estetisk erfaring er at hvis et barn tar opp en stein med glatt tekstur som kjennes mykt ut på kinnet. Denne opplevelsen med steinen skiller seg kanskje ut fra opplevelsen barnet har hatt med andre typer stein. Med dette har barna gjort seg en estetisk erfaring (Waterhouse, 2013, s.19). Aktiviteter rundt leire kan også gi barna en estetisk erfaring, både erfaring og estetisk erfaring er relevant til min oppgave. Så det faller ganske naturlig for meg å inkludere dette i min tekst.

2.5 Pedagogens rolle

Kompetansen til både personalet og pedagogiskleder står ganske sentralt i arbeidet innenfor barnehagen, men det jeg skal se nærmere på er kompetansen de har når de arbeider med formingsaktiviteter i barnehagen. Siden det er dette som oppgaven min baserer seg på, og kompetansen til pedagoger har en innvirkning på hvordan barna jobber med formingsaktiviteter som for eksempel tegning, maling eller aktiviteter med leire. Bakke hevder at barnehagepersonalet fremdeles er tilbakeholdne, og at de nøler med å være på gulvet selv. Bakke nevner videre at dette kan antakeligvis være mangel på kompetanse og skapende mot som får personalet til å være mer passiv i arbeid med for eksempel forming. I barnehagen skal både pedagogiskleder og personalet arbeide som modige, og kunnskapsrike lærere (Sæbø, 2017, s.153-154).

Trageton skriver også i likhet med Sæbø at personalet og pedagogiskleder ikke skal være passive tilskuere, men heller delta aktivt i det barna holder på med. De har også en viktig rolle i aktiviteten som barnet holder på med. Dette kan være å hjelpe barnet dersom barnet

møter på utfordringer, eller anerkjenne og gi komplimenter til det barnet gjør innenfor aktiviteten (Trageton, 1995, s.109-110).

3.0 Metode

I metoddelen tar jeg for meg hvilken metode som ble brukt til oppgaven min, utvalg av informanter deretter vil jeg at for meg forskningsetikk, og gi en analyse av intervjuene mine. Til slutt vil validitetsvurdering bli presentert.

3.1 Valg av metode

Metode er redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke. Metoden hjelper oss å samle inn data, og det vil si den informasjonen vi trenger til undersøkelsen vår (Dalland, 2021, s.54). Dalland viser i hovedsak til to hovedpunkter innenfor metode, som er kvalitativ og kvantitativ metode. Den kvantitative metoden har utgangspunkt i målbare enheter som tall. Den kvalitative metoden sikter mer på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, 2021, s.54). I denne oppgaven klargjorde jeg først hvilken problemstilling som skulle være gjeldende for videre forskning. Etter at problemstillingen ble valgt var neste steget å velge hvilken metode som skulle bli brukt til å undersøke problemstillingen. I denne oppgaven så ble det den kvalitative metoden som ble valgt for videre forskning av problemstillingen. Ved å velge informanter som har bestemt kunnskap og erfaring innen emne du skriver eller undersøker, foretar du deg et strategisk valg (Dalland, 2021, s.79). Jeg valgte å intervju pedagogiske ledere siden dette passet bra for min problemstilling så det falt naturlig for meg å velge informantene som ble valgt. Informantene som ble valgt ble stilt spørsmål med utgangspunkt i valgt problemstilling.

3.2 Utvalg (deltakere i prosjektet)

Å finne informanter som ville delta på min studie var utfordrende, men dette var noe jeg var forberedt på. Jeg klarte å finne to informanter som aksepterte å delta på intervjuet mitt.

Jeg tenkte først å ta med tre informanter med i studiet mitt, men ettersom at det var utfordrende å finne informanter så valgte jeg å holde meg til de to informantene jeg fant.

Informant A:

Kvinnelig pedagogisklærer i alderen 35-40 år. Hun har 12 år erfaring som en pedagogisk leder i barnehagen. Hun har utdanning som førskolelærer. Hun har mest erfaring med barn i alderen 3-6 år. Hun nevner også at hun har jobbet med de minste i barnehagen også, men har jobbet lengst med de eldste barna.

Informant B:

Kvinnelig pedagogiskleder i alderen 30-35 år. 10 år erfaring som en pedagogiskleder i barnehagen. Hun har utdanning som førskolelærer og praksislærer. Hun har jobbet med barn i alle aldersgrupper, men siste 7 årene har hun bare jobbet med barn mellom 1-3 år.

3.3 Datainnsamling

Etter jeg hadde valgt tema og problemstilling til oppgaven min skulle jeg velge hvilken metode som skulle bli brukt til å hente inn relevant data til oppgaven. Jeg valgte intervju som min metode for videre forskning, og når man bruker intervju så bruker man samtale som et verktøy. Dalland skriver at når man går inn i samtaler, innebærer det å ta i bruk alle menneskelige og faglige ressurser (Dalland, 2021, s.65). Intervju går under den kvalitative metoden, så når vi sier at vi intervjuer noen så bruker vi den kvalitative metoden for å undersøke. Dalland nevner at med kvalitativt så tar intervjuet sikte på å få frem nyanserte beskrivelser av den situasjonen som intervjupersonen befinner seg i. Videre nevner Dalland at det er nødvendig å stille utfyllende spørsmål for at beskrivelsene skal bli dekkende (Dalland, 2021, s.71-72). Jeg lagde en intervjuguide (Se vedlegg 2) på forhånd av intervjuene der jeg delte spørsmålene mine i kategorier ut fra min problemstilling. Den

første kategorien var formingsverksted, den andre var leire, pedagogens rolle og skapende prosesser. Til slutt så hadde jeg en egen kategori der jeg spurte pedagogiske lederen om de ville tilføye egne refleksjoner rundt gjennomføring av formingsverksteder. Jeg utførte to strukturerte intervjuer som vil si at jeg har fulgt min intervjuguide punktvis, og jeg spurte heller ikke noen tilleggsspørsmål siden informantene mine svarte utfyllende på spørsmålene jeg stilte dem. Jeg sendte informantene mine en e-post der jeg sendte de samtykkeskjema (se vedlegg 1), og informasjon angående min oppgave. Dette gjorde jeg for å sørge for at de følte seg trygge og at de skulle være forberedt på hva intervjuet skulle basere seg på. Når jeg utførte intervjuene mine, noterte jeg samtalen stadig i stikkordsform. Jeg gikk over det jeg hadde notert ned under intervjuene i etterkant, og transkriberte det om til betyende tekster. Grunnen til at jeg valgte å benytte meg av denne metoden var for å få med mest mulig informasjon som informantene mine kom med.

3.4 Forskningsetikk

Etiske overveielser handler ikke bare om å følge regler, men det betyr å tenke gjennom hvilke etiske utfordringer som arbeidet vårt medfører. Dalland hevder at når vi bruker forskningsmetoder som for eksempel kvalitative og kvantitative metoder er vi avhengig av at mennesker deltar. Videre nevner Dalland at som mennesker er vi avhengig av tillitt, og at menneskene det gjelder må oppleve at de blir ivaretatt (Dalland, 2021, s.167). Resultater fra prosjekter som inneholder personopplysninger, skal være anonymisert når det formidles. Det skal heller ikke formidles informasjon som kan tilbakeføres til enkeltpersoner (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.46). For å holde identiteten til mine informanter anonym, så valgte jeg å kalle dem for «informant A og B). Jeg har også utelatt all informasjon bortsett fra utdanning og erfaringsbakgrunn, og jeg har heller ikke gitt ut den presise alderen til mine informanter. Jeg sendte samtykkeskjema sammen spørreskjema slik at de kunne skrive under med engang om de var villig til å delta. På samtykkeskjema fikk de informasjon på hva de skulle delta på, og hva svarene deres skulle bli brukt til, samtidig fikk de vite at identiteten deres skulle holdes anonymt.

3.5 Analyse

I Analysen er det viktig å få frem innholdet i intervjuet på en saklig måte. Dalland skriver at analysen skal hjelpe oss til å finne ut av hva intervjuet har å fortelle (Dalland, 2021, s.94). Grunnlaget for analysen ble laget i intervjuguiden (se vedlegg). Jeg hadde fire ulike temaer for intervjuet som var i henhold til problemstillingen min. I etterkant av intervjuene gikk jeg grundig gjennom intervjuebesvarelsene for å se på likheter og ulikheter. I begge intervjuene ble fem temaer kontinuerlig nevnt blant informantene. Derfor har jeg valgt å dele mine funn opp i fem kategorier: Formingsverksted, kreativitet, pedagogens rolle, erfaring og skapende prosess. Jeg skal legge frem resultatene og deretter drøfte de i lys av teori.

3.6 Validitetsvurderinger

Under denne forskningsprosessen ble det tatt mange valg i løpet av prosessen. Første valget i prosessen oppstod da jeg valgte tema for oppgaven jeg skulle skrive. Jeg ville skrive om et tema som jeg var veldig interessert i, og som kan være interessant i henhold til barnehagen. Etter jeg hadde valgt ut tema og problemstilling, var neste steg å finne ut av hvilken forskningsmetode som jeg ville benytte meg av. Jeg valgte til slutt kvalitativ metode med intervju som min forskningsmetode for min oppgave. Dalland skriver at forskningen skal ha validitet. Dette begrepet definerer Dalland slik, validitet står for relevans og gyldighet. Dalland skriver at validitet kan forstås som at det som måles, må ha en relevans og være gyldig for det som skal undersøkes (Dalland, 2021, s.43).

Christoffersen og Johannessen beskriver også validitet som relasjonen mellom det generelle fenomenet som skal undersøkes, og de konkrete dataene (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.24). For at dataene jeg samlet inn skulle være relevant til

problemstillingen min, måtte jeg først og fremst lage spørsmål som kunne gi svar rundt min problemstilling. Etter dette var gjort var det å finne riktig personer å intervju. Siden problemstillingen min er «*Hvordan legger pedagogene til rette for kreative og skapende prosesser i barnehagen der barna gjør seg estetiske erfaringer i møte med leire i formingsverksteder?*» og fokuserer på pedagogiskleder, ville jeg intervjuet pedagogiske ledere siden de kunne gi meg mer relevant svar til oppgaven min.

Christoffersen og Johannessen skriver at reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av hvilke data som brukes, den måten de samles inn på, og hvordan de bearbeides (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.23). Dalland hevder at det vil alltid være en mulighet for feilkilde når man intervjuer. Dette kan være at intervjueren ikke har oppfattet spørsmålet riktig, eller at intervjueren har forstått svaret riktig (Dalland, 2021, s.63). Jeg ville at mine informanter skulle føle deg trygge før jeg intervjuet dem, derfor sendte jeg dem et samtykkeskjema på forhånd som de kunne signere under slik at de visste at identiteten deres ble holdt anonymt.

4.0 Empiri

Etter å ha analysert grundig gjennom datamaterialet mitt så har jeg funnet fem sentrale temaer som mine informanter nevner i henhold til min problemstilling. Disse temaene er pedagogens rolle, skapende prosess, formingsverksted, kreativitet og erfaring. Siden dette var temaene som ble nevnt fra begge informantene så var det naturlig for meg å dele mine funn i fem kategorier. Videre kommer jeg til å beskrive sammenhengen mellom det informantene har skrevet.

4.1 Funn

4.1.1 Formingsverksted

I denne kategorien svarte begge informanter veldig likt, men likevel var det noen ulikheter som jeg skal skrive om videre.

Informant A: Informanten forteller at hun bruker formingsverksted veldig ofte med de eldste barna. Informanten nevner også at dette er et sted der barna kan lage eller skape noe nytt. Hun sier også at hennes rolle som pedagogisk leder inne på et formingsverksted er å

være en som motiverer, være imøtekommende og anerkjennende mot barna. Informanten sier også at formingsverkstedet blir brukt til ulike aktiviteter inkludert aktiviteter med leire. Hun forteller at de pleier å sette i gang forskjellige aktiviteter på formingsverkstedet. Her nevner hun også at barna liker å erfare aktiviteter rundt leire, og at hun synes det er spennende å gi barna utfordringer som de kan mestre.

Informant B: Informanten forteller i likhet med informant A at de også bruker formingsverksted ofte med barna. Videre nevner hun at de legger til rette for formingsverksteder som er rettet mot et tema som de jobber med. Informanten nevner videre at de også bruker formingsverkstedet til sanseopplevelser der de minste kan bruke kroppen sin. Hun nevner at de bruker ulike materialer som de minste kan kjenne på og utforske slik at de får kjennskap til materiale.

4.1.2 Kreativitet

Under intervjuet med begge informanter ble begrepet kreativitet nevnt av begge informantene. Så det falt naturlig for meg å ta dette som et funn. Her skriver jeg ned hva begge informantene mine sa knyttet til begrepet kreativitet.

Informant A: Informanten nevner at det er viktig å sette kreativiteten sin fri og at kreativiteten ikke har noen grenser. Informanten forteller at hun sørger for å høre på kreative tankene som barna har. Hun nevner at barna får uttrykt kreativiteten sin gjennom aktiviteter i formingsverkstedet, og at formingsverkstedet hjelper barna til å bygge videre på kreative ideene som de har. Videre nevner hun at barna får uttrykt kreativiteten med aktivitet rundt leire. «*Når barna holder på med leire så får de mange kreative idéer på hva de skal lage med leiren, og de kan forme leiren til det de ønsker at leiren skal være*». Hun nevner også at personalet må være flinke til å anerkjenne barna og gi en positiv respons slik at barna alltid får en positiv reaksjon til kreativiteten deres. «*Når barna holder på med leire så lar vi de velge hva de selv vil lage, slik at vi ikke knytter dem fast til en ide. Da får de ikke brukt kreativiteten sin, siden da gir vi dem en ide på hva de skal lage*.» Hun

forteller videre at når de holder på med et tema kan personalet komme med ideer og inspirere barna, men utenom dette så lager barna hva de selv har lyst på.

Informant B: Informanten nevner at hun jobber med barn mellom 1-3 år (Se «utvalg av informanter») så hun nevner at kreativitet både gjelder for personalet og barna. Hun utdyper dette videre ved å si at personalet må også være kreative i arbeidet med barna, og at de må være kreative på hvordan de legger til rette for aktiviteter for de minste. Videre nevner hun at kreativiteten til de minste barna er viktig og at personalet må bli med å forsterke denne kreativiteten slik at barnet alltid har en positiv reaksjon til sin egen kreativitet. Informanten nevner også at formingsverksted hjelper personalet til å tenke ut mer kreative aktiviteter som hun sier manglet å se på tidligere barnehagen hun jobbet på.

4.1.3 Erfaring

I denne kategorien så nevner informantene at erfaring er sentralt i arbeidet med barna i barnehagen, og at de legger til rette for at barna skal få oppleve nye erfaringer, eller bygger videre på tidligere erfaringer.

Informant A: Informanten forteller at hun legger til rette for ulike aktiviteter slik at barna får nye erfaringer, men hun sier også at det er viktig å bygge videre på erfaringene som barna allerede har. Dette sier hun kan være å mestre tidligere erfaringer slik at de får en utvikling innenfor denne erfaringen. Videre nevner hun at jo oftere barnet for eksempel holder på med aktiviteter rundt leire, jo mer vil barnet mestre. Hun forteller at barna kan ha utfordringer med en aktivitet i starten hvis det er en aktivitet de har lite erfaring med tidligere. «*Vi pleier å legge til rette for aktiviteter der barna får erfaring med et materiale, og etter denne aktiviteten holder vi av en liten samling der vi spør vi barna spørsmål rundt hendelsen slik at de får reflektert over det de opplevde*». Informanten forteller også at en pedagogisk leder må være imøtekommende når et barn gjør seg en erfaring siden for det barnet kan den erfaringen være veldig meningsfullt.

Informant B: Informanten forteller at det er interessant å utføre nye erfaringer for de minste siden barna synes det er spennende med nye erfaringer. «*Barna liker å sitte sammen rundt et bord der de kan kjenne på teksturen til ulike materialer som for eksempel leire der de kan ta på og sanse med kroppen sin*». Hun nevner at barn må kontinuerlig gjøre erfaringer med ulike materialer og utføre nye erfaringer. Informanten sier at hvis en erfaring er meningsfull for barnet vil barnet gjøre den erfaringen flere ganger, og barnet vil også få økt kompetanse samtidig.

4.1.4 Skapende prosesser

Informant A: Informanten sier at impulsen til barna er viktig, og at de alltid prøver styrke og fremme barnas emosjonelle utvikling. Hun nevner også at formingsverksted hjelper barna med å uttrykke impulsene sine. Informanten nevner også at barnehagepersonalet hører på ideer og forslag som barna kommer med enten om det er forslag til aktiviteter på formingsverksted eller i avdelingen. Videre nevner hun at som pedagogiskleder er det viktig at man er deltakende og hjelper barna med å holde fast på sine impulser. «*Dette kan gjøres ved å stille barna gode og undrende spørsmål*». Informanten nevner også at de legger til rette for dager der barn kan bli med å bestemme aktiviteter de har lyst på. Dette sier informanten hjelper barna til utføre aktiviteter som de har lyst på. «*Når vi er på formingsverksted med barna så deler vi dem inn i små grupper basert på hvilke aktiviteter de har lyst til å gjøre*». Grunnen til at barna blir delt i grupper er for at de heller skal holde på med aktiviteter som de har lyst på, dette bidrar til at barna er mer engasjerte med aktiviteten de holder på med.

Informant B: Her sier informanten at det er tilfeller der barna kan ha utfordringer med å uttrykke seg gjennom ord. Informanten sier at det er derfor viktig at pedagogisk leder tar seg tid til å se og høre på alle barna. «*Grunnen til at vi som pedagogiske ledere må ta oss tid til å se og høre alle barna er at de også skal få en mulighet til å medvirke og bidra til*

aktivitetene sammen med oss voksne». Hun nevner at selv de minste barna har behov for å uttrykke seg, og at de skal få lov til å utforske nysgjerrigheten deres.

4.1.5 Pedagogens rolle

Informant A: «*Som en pedagogisk leder har vi som rolle å være tryggende person for barna. Vi må også gi barna en trygghet i barnehagehverdagen*». Hun sier at dette er for at barna skal være trygge i det de holder på med, og for at de skal kunne få uttrykke seg som de vil. Videre nevner hun at som pedagogisk leder er det nødvendig å være motiverende ovenfor barna. Dette er for at barna ikke skal gi opp når de holder på med en aktivitet. Hun sier at barna er flinke til å komme i gang når personalet starter en aktivitet i formingsverkstedet. Informanten sier at når barna skal holde på med en aktivitet som er utfordrende så kan pedagogisk leder motivere barna til å utføre denne aktiviteten slik at de blir mer engasjerte til å utføre aktiviteten. Hun sier også at pedagogisk leder må være imøtekommende til barna. Dette kan være når barna kommer med en ide, eller forslag til en aktivitet. «*Når et barn kommer med forslag til aktivitet og blir hørt av en voksen så blir det barnet tryggere på å si sine tanker neste gang*.» Informanten nevner barnehagepersonalet må også være flinke til å anerkjenne barna, og være klar til å hjelpe dersom barna trenger hjelp.

Informant B: Informanten nevner at pedagogens rolle i barnehagehverdagen med de minste barna er først og fremst å være støttende. «*Vi som pedagogiske ledere må være støttende i alt barna gjør*». Hun nevner at dette kan være når barna skal holde på med en aktivitet, eller når de skal fortelle noe. Informanten sier videre at når de legger til rette for aktiviteter så er det viktig at de er støttende gjennom hele prosessen slik at barna alltid føler seg trygge og godt ivaretatt. «*Når barna holder på med formingsaktiviteter så sørger vi for at de har god tid, samtidig som de har ro rundt seg*». Hun utdyper dette med å si at når barn holder på med formingsaktiviteter så trenger de god tid. Dette kan være aktiviteter rundt leire, maling eller tegning. Hun sier at de minste barna bruker lengre tid til å komme i gang så derfor er det viktig å gi dem god tid. «*Vi voksne skal heller ikke være passive, men være*

deltakende når barna holder på med aktiviteter». Til slutt nevner informanten at en pedagogiske ledere skal være kunnskapsrike og dyktige i barnehagen.

5.0 Drøfting

I dette kapitlet skal jeg drøfte resultatene jeg fikk og knytte dem opp mot problemstillingen min i lys av teori. For å gjøre dette kapitlet mer oversiktlig så fortsetter jeg diskusjonene av funnene i de følgende kategoriene; formingsverksted, kreativitet, erfaring, skapende prosesser og pedagogens rolle.

5.1 Formingsverksted

Formingsverksteder i barnehagehverdagen kan bli brukt til en rekke aktiviteter. Dette baserer seg også på hvilken type formingsverksted som også blir brukt. Fønnebø nevner en rekke forskjellige typer formingsverksteder som blir brukt i barnehagen som for eksempel mobile, permanente og materialbestemte verksteder (Fønnebø, 2015, s.257-258). Mine resultater peker på at bruk av formingsverksted er ganske sentralt i barnehagehverdagen. Både informant A og B forteller at formingsverksted er et sted der barna kan utføre en rekke aktiviteter. Begge informantene nevner også at de legger til rette for aktiviteter rundt leire siden dette er noe barna liker å holde på med. Når vi ser på aldersgruppen som informantene jobber med så ser vi at begge informantene jobber med forskjellige aldersgrupper i barnehagen. Informant A jobber med barn mellom 3-6 år og informant B jobber med barn mellom 1-3 år. Informant B sier at hun også bruker formingsverksted til sanseopplevelser der barna kan bruke kroppen sin til å ta på og få kjennskap til ulike materialer. I motsetning til dette sier informant A at hun bruker formingsverksted til å legge rette for aktiviteter der barna kan skape og forme noe nytt. Her ønsker hun at barna skal sette kreativiteten sin fri, utforske og samtidig erfare. I likhet med det informantene mine sier, nevner Furness at formingsverksted er en plass der barna kan møtes og være skapende (Furness, 2018, s.24).

5.2 Kreativitet

Ved å stille informantene mine spørsmål rundt leire aktiviteter og tilrettelegging av formingsverksteder var det et sentralt funn at kreativitet spilte en stor rolle i barnehagehverdagen, og i aktiviteter rundt formingsverksteder. Lerdahl skriver at kreativitet handler om å skape noe nytt, men at man ikke behøver å starte på nytt for at det skal bli kreativt. Dette kan være at man bygger på gamle ideer eller erfaringer og kommer med nye ideer rundt den gamle erfaringen eller ideen (Lerdahl, 2007, s.21-22). Et formingsverksted er derfor barn både kan møtes sammen og være kreative sammen. Mine resultater viser til at formingsverksted er et sted der barn kan slippe kreativiteten sin fri, og dette er både gjennom aktiviteter rundt leire og andre typer formingsaktiviteter. Mine resultater viser at begge informantene jobber med kreativitet i barnehagen, men siden de jobber med barn i forskjellige aldersgrupper så er det noen av svarene deres som er ulike. Dette er for eksempel hvordan de legger til rette for aktiviteter for barna. Informant A nevner at hun kan ta med barna inn til formingsverkstedet så kan de på egenhånd finne på aktiviteter selv. Informant B derimot nevner at personalet må også være kreativ når de skal legge til rette for aktiviteter for de minste, og dette er på grunn av at de minste barna ikke kan utføre de fleste aktiviteter som de eldste barna kan. Mine resultater viser til at barn får uttrykket kreativiteten sin gjennom aktiviteter med for eksempel leire. Fredriksen nevner at strikking kan være kreativt, men det er ikke slik at all strikking dreier seg om kreativitet (Fredriksen, 2013, s.56). Vi kan tolke dette som at kreativitet ikke ofte dreier seg om aktiviteten, men heller om hvem som utfører aktiviteten, og hvordan prosessen foregår (Fredriksen, 2013, s.57). Dette vil si at kreativitet ikke bare gjelder for aktiviteten, men at barnet selv må også være kreativ.

Haabelsand skriver at en kreativ prosess representerer en forholdsvis ustrukturert situasjon. Løsningen på denne situasjonen er avhengig av evnen til å sette både tanker og ideer til nye muligheter. Den kreative prosessen er delt i fire faser som er forberedelsesfasen, inkubasjonsfasen, illuminasjonsfasen og verifikasjonsfasen. Definisjonene på disse fasene er forklart på (teoridelen). En kreativ prosess kan oppstå når barnet for eksempel holder på med tegning, eller har aktivitet med leire. Når barnet holder på med leire så kan det strømme inn med ideer på hva barnet kan lage med leire, og dette regnes som forberedelsesfasen. Hvis barnet velger å lage en hund, men sitter fast på grunn av han ikke klarer å bestemme seg for hvor mange bein hunden skal ha, så kan han la denne tanken hvile en stund. Mens han lar denne tanken hvile så kan han starte med å lage kroppen i

stedet, og denne fasen kaller vi for inkubasjonsfasen. Etter at barnet har laget kroppen får han plutselig en tanke på hvor mange bein han skal lage, og denne fasen kaller for illuminasjonsfasen. Til slutt er løsningen klar og barnet har bestemt seg for å lage hunden med fem bein. Nå kan barnet sette tankene ut i livet, og prosessen som innebærer utarbeidinger begynner. Denne siste fasen kalles for verifikasjonsfasen i den kreative prosessen.

5.3 Erfaring

Ved å stille informantene mine om de ville tilføye egne refleksjoner rundt gjennomføring av formingsverksteder var det et sentralt funn at personalet, og pedagogisk leder hadde et fokus på at barna fikk erfart ulike materialer og aktiviteter gjennom formingsverksted. Dewey skriver at en erfaring er definert av situasjoner som vi spontant referer til som en «ekte erfaring» (Dewey, 1980, s.37). Mine resultater viser at pedagogiske ledere legger til rette for aktiviteter der barna får kjenne på ulike materialer, eller utfører aktiviteter med leire og tegning. Etter dette har de en samling der personalet snakker med barna om erfaringen de hadde med materialet, eller aktiviteten de utførte. Dale nevner at når vi erfarer noe så handler vi i forhold til denne erfaringen, og til slutt så blir vi utsatt for konsekvensene. Dale nevner et eksempel der erfaringen ikke er at barnet stikker fingeren i en flamme, men at det blir en erfaring når denne bevegelsen er forbundet med den smerten barnet blir for som følge av den (Dale, 2004, s.53). Mine resultater viser at en pedagogisk leder må være imøtekommende når et barn gjør seg en erfaring, siden for det barnet kan den erfaringen være veldig meningsfullt. Det er kvalitative forskjeller på erfaringer. Waterhouse nevner at for å kunne sanse noe som er estetisk må iakttakeren skape sin egen erfaring, og det vil si å trekke ut det som er meningsbærende og skape en helhet av delene. Dette kan være når barnet finner en stein med glatt tekstur som kjennes mykt ut på kinnet. Denne opplevelsen med steinen skiller seg kanskje ut fra opplevelsen som barnet har hatt med andre typer stein (Waterhouse, 2013, s.19). Når vi sammenlikner resultatene mine ser vi at informanten som jobber med den minste barnegruppen legger til rette for aktiviteter rundt leire der barna skal kjenne på leirens tekstur, og få erfaring med leire. Informanten som jobber med den eldste barnegruppen forteller at siden barna har erfaring med leire, så

bygger videre på denne erfaringen ved å ha aktiviteter der de lager forskjellige dyr eller noe annet som de selv vil lage.

5.4 Skapende prosesser

I barnehagen er skapende prosesser sentralt i barnehagehverdagen. Mine resultater viser til at impulsene til barna er viktig. Begge informantene mine forteller at barnet har et behov for å uttrykke seg, og de nevner også at det er viktig å hjelpe barna med å holde fast på sine impulser. Sørenstuen skriver at impuls er det som pirrer nysgjerrighet og sansene sterkt slik at det oppstår et uttrykksbehov (Sørenstuen, 2011, s. 119). Fønnebø nevner at Malcolm Ross sin modell for skapende prosess kan være en viktig del av faglige begrunnelser for hvordan man kan legge til rette for impulser som fører til nye bevegelser og indre strukturer (Fønnebø, 2015, s.124). Mine resultater viser at ved å stille barna gode og undrende spørsmål hjelper det barnet med å holde fast på sine impulser. Informant A forteller også at de legger til rette for dager barna kan bli med å bestemme aktiviteter de har lyst på å utføre. Sørenstuen skriver at den skapende virksomheten tar nye veier og gis ny form. Det er derfor viktig å gi respekt for barnets ideer (Sørenstuen, 2011, s.121). Resultatene mine viser til at både pedagogiskleder og personalet hører på ideer og forslag som barna kommer med enten om det er forslag til aktiviteter på formingsverksted eller i avdelingen. Når vi sammenlikner resultatene mine ser vi at informanten som jobber med den eldste barnegruppen involverer barnas ideer og forslag når de skal legge til rette for aktiviteter i for eksempel formingsverkstedet.

5.5 Pedagogens rolle

Kompetansen og rollen til pedagogiskleder har en innvirkning i arbeidet med formingsverksted, og aktiviteter med leire for eksempel. Bakke nevner at barnehagepersonalet fremdeles er tilbakeholdne, og at de nøler med å være med på gulvet selv (Sæbø, 2017, s.153). Bakke hevder at grunnen til at barnehagepersonalet kan være tilbakeholdne er på grunn av mangel på kompetanse og skapende mot som fører til at de blir mer passive i arbeidet med for eksempel formingsaktiviteter som maling eller

aktiviteter med leire (Sæbø, 2017, s.154). Mine resultater viser til at pedagogiske ledere skal være kunnskapsrike og dyktige når de jobber med barna i barnehagen. Bakke skriver at pedagogiskleder og personalet skal være modige og kunnskapsrike lærere i arbeidet med barna (Sæbø, 2017, s.157). Vi kan se at mine resultater stemmer med det Bakke skriver om når det kommer til rollen til personalet og pedagogiskleder i arbeidet med barna. I likhet med Bakke skriver Trageton også at pedagogiskleder og personalet ikke skal være passive tilskuere, men heller delta aktivt. Trageton skriver også at personalet og pedagogiskleder har en viktig rolle i aktiviteten som barna holder på med. Dette kan være å hjelpe barna dersom de møter på utfordringer, eller anerkjenne og gi komplimenter til det barna gjør innenfor aktiviteten (Trageton, 1995, s. 109-110). Her stemmer det mine resultater viser til med det Trageton nevner om rollen til pedagogiskleder og personalet, og dette er at både pedagogiskleder og personalet må hjelpe, anerkjenne og gi komplimenter til barna når det er behov for det. Når vi sammenligner resultatene så ser vi at informanten som jobber med den minste barnegruppen nevner at barna trenger god tid når det blir tilrettelagt en aktivitet. I motsetning til det informant B forteller så sier informant A at barna er flinke til å komme i gang med aktiviteter som blir igangsatt av personalet.

6.0 Avslutning

Før jeg startet med denne forskningsoppgaven var både aktiviteter rundt leire og formingsverksted noe jeg manglet å se de gangene jeg var i praksis. Dette både motiverte meg og interesserte til å velge dette tema og valget av min problemstilling. Samtidig var dette også noe jeg hadde en begrenset kunnskap om selv, og dette gjorde det enda mer spennende å forske på. Jeg hadde ikke noen klare forestillinger på hvordan funnene mine ville bli på forhånd, men likevel fikk jeg samlet inn data som var relevant til min oppgave. For å få riktig data til min oppgave valgte jeg å benytte meg av den kvalitative metoden der jeg brukte intervju for innsamling av min empiri. Jeg fant til slutt to informanter jeg kunne intervjuer for å få relevant data til å besvare min problemstilling. Begge informantene jobber som pedagogiske ledere i barnehagen der den ene informanten jobber med den minste barnegruppen, og den andre informanten jobber med den eldste barnegruppen. Etter intervjuene mine gikk jeg gjennom mine funn og fant fem punkter som informantene mine nevnte felles. Disse punktene var formingsverksted, skapende prosesser, erfaring, kreativitet og pedagogens rolle. Disse fem punktene var noe de jobbet med ofte i

barnehagehverdagen. Men siden de jobber med forskjellige aldersgrupper og forskjellige barnehager så hadde de forskjellige svar på mine spørsmål, men samtidig så svarte de også likt i noen aspekter på spørsmålene som ble stilt. Mine resultater viser til at de jobber både med aktiviteter med leire, og andre typer aktiviteter i et formingsverksted. Begge informantene jobber også med kreative prosesser gjennom formingsverksted. Mine resultater viser også hva pedagogens rolle er i tilrettelegging av aktiviteter gjennom formingsverksted og at pedagogiske ledere ikke skal være passive, men heller deltakende i arbeidet med formingsverksted. Mine resultater viser til at pedagogiske ledere la til rette for aktiviteter med leire og andre typer aktiviteter i et formingsverksted, og aktiviteter gjennom formingsverksted er noe de legger stor vekt på i arbeidet med barnehagen.

7.0 Litteraturliste

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag.

Dale, E. L. (red). (2004). *Om utdanning: klassiske tekster*. Gyldendal

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal.

Dewey, J. (1980). *Art as experience*. The Berkley publishing group.

Fredriksen, B. C. (2013). *Begripe med kroppen: Barns erfaringer som grunnlag for all læring*. Universitetsforlaget.

Furness, K. (2018). *Å skape gjennom forming: Tema- og prosjektarbeid i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.

Haabelsand, A. Å. & Vavik, R. (2000). *Kunst og håndverk: hva og hvorfor*. Fagbokforlaget.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

Lerdahl, E. (2007). *Slagkraft: Håndbok i idéutvikling*. Gyldendal.

Sørenstuen, J.-E. (2011). *Levende spor: Å oppdage naturen gjennom kunst, og kunsten gjennom natur*. Bergen: Fagbokforlaget.

Trageton, A. (1995). *Lek med materiale. Konstruksjonsleik 1-7 år*. Høgskolen Stord/Haugesund.

Waterhouse, A. H. L. (2013). *I materialenes verden: Perspektiver og praksiser i barnehagens kunstneriske virksomhet*. Fagbokforlaget.

8.0 Vedlegg

8.1 Samtykkeskjema

Vil du delta i

Forskningsprosjektet Hverdagspraksiser?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å involvere barnehagelærerstudenter i forskning som bidrar til mer kunnskap om hverdagspraksiser som fremmer lek, kommunikasjon og tilhørighet i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Gjennom Hverdagspraksiser skal barnehagelærerstudentenes Bacheloroppgaver knyttes til forskning som skjer ved Universitetet i Stavanger ved Institutt for barnehagelærerutdanningen, og det nasjonale barnehageforskningscenteret FILIORUM¹ finansiert av Norges Forskningsråd. Det overordnede målet for alle Bacheloroppgavene er å få mer kunnskap om hverdagspraksiser i barnehagen innenfor temaene: digital kompetanse, lek, tilhørighet/mangfold, kreativitet, bærekraft og ledelse. Problemstillingene vil variere innen rammen av de tematiske områdene.

Studentenes Bachelorsoppgaver tilsvarer 15 studiepoeng (¼ studieår) og datagrunnlaget de bygger oppgavene sine på er korte observasjoner i barnehagen, intervjuer, eller spørreskjema. Dataene som samles inn skal i første rekke brukes til studentenes Bacheloroppgaver,

men vi vil også i dette brevet spørre om lov til å bruke dataene videre i forskning i FILIORUM – Senter for barnehageforskning.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger (UiS) ved Institutt for barnehagelærerutdanning og FILIORUM – Senter for barnehageforskning er ansvarlige for prosjektet. Samarbeidspartnere er barnehageeiere i Rogaland som har kommet med ønsker om tema de vil ha belyst gjennom studentenes Bacheloroppgaver.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i prosjektet fordi du arbeider i en barnehage eid av en av våre samarbeidspartnere i prosjektet. Barnehageeier har valgt ut barnehagen du arbeider i til å være med i prosjektet. Spørsmål om deltakelse sendes til alle ansatte i denne barnehagen som er aktuelle for studentenes problemstillinger. Det er ikke sikkert du vil inngå i datainnsamlingen, selv om du gir tillatelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i prosjektet vil barnehagelærerstudenter ved UiS få mulighet til å besvare problemstillinger i sine Bacheloroppgaver gjennom tilgang til praksisfeltet som videre bidrar til forskning om hverdagspraksiser i barnehagen.

Metoder som vil bli brukt er ikke- deltakende observasjon, deltakende observasjon, intervju og spørreskjema. Ikke-deltakende observasjon betyr at studenten er tilstede og observerer barn og ansatte i barnehagen uten at de selv deltar aktivt i det som foregår. Deltakende observasjon er nødvendig når studentene skal prøve ut didaktisk opplegg sammen med ansatte og barn i barnehagen. Det er ikke lov å gjøre lyd- eller videoopptak. Opplysningene registreres gjennom studentenes notater som vil være anonymisert og oppbevart på sikker maskinvare. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne barn, ansatte eller barnehagen dataene er samlet inn i. Det er kun studenten som har

opplysninger om dette. Studenten har taushetsplikt, og ingen, heller ikke veileder, vil vite hvilke barn eller hvilken barnehage dette dreier seg om. I de tilfeller observasjon i barnehagen er aktuelt vil

studenten forholde seg til gjeldende korona-restriksjoner og smittevernsprosedyrer. Gjennom spørreskjema eller intervju med ansatte vil det ikke åpnes for spørsmål om enkeltbarn.

Ved intervju er det kun tillatt å skrive notater, mens spørreskjema fylles ut og registreres elektronisk.

Det kan i noen tilfeller være aktuelt å lagre data innsamlet via intervju, spørreskjema, eller observasjon, til videre forskning i FILIORUM. Data lagres på sikker server og krever tillatelse av involverte.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger og data samlet inn om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

I tilfeller der det gjøres observasjon av ansatte i barnehagen vil kun de ansatte som har gitt samtykke bli observert. Samtlige ansatte som skal intervjues må ha gitt tillatelse til dette. I gruppeintervju må alle som intervjues ha gitt slik tillatelse. Det skal ikke gjøres lyd-, bilde- eller videoopptak.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student som vil ha tilgang til opplysninger om ditt navn, hvilken barnehage du arbeider i,

og andre detaljer knyttet til datainnsamlingen. Veileder og prosjektgruppe ved UiS vil ha tilgang til anonymiserte data som samles inn. Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes hverken i Bacheloroppgaven til studentene eller i eventuelle andre publikasjoner der dataene brukes.

Alle data vil ivaretas gjennom sikker lagring i tråd med UiS retningslinjer, og vil anonymiseres slik at opplysningene ikke vil kunne spores tilbake til kilden. Dette kan gjøres ved at barna/barnehageansatte/barnehagen får fiktive navn eventuelt nummer. Dataene oppbevares på tilgangsbegrenset og passordbeskyttet maskinvare.

Barnehageeierne som har deltatt i prosjektet vil kun få tilgang til resultater gjennom studentenes Bacheloroppgaver der ansatte, barn, og barnehager er anonyme.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres innen Bacheloroppgaven er godkjent slik at ingen data kan spores tilbake til kilden, noe som etter planen er februar 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet (etter at data er samlet inn, men før oppgaven er avsluttet og dataene anonymisert), har du rett til:

- innsyn i data og personopplysninger som er registrert om deg. Du har også rett til å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet og eventuelt slettet opplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Etter at anonymisering er foretatt kan du ikke identifiseres i datamaterialet og det vil derfor ikke være mulig å hente ut data om deg.

Ønsker du mer informasjon om datainnsamlingen, kan dette fås ved henvendelse til prosjektansvarlig ved UiS (se kontaktinformasjon på samtykkeskjema).

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for barnehagelærerutdanning/FILIORUM, Universitetet i Stavanger ved professor/senterleder FILIORUM Elin Reikerås elin.reikeraas@uis.no, eller administrativ koordinator FILIORUM Secilie Schelbred filiorum@uis.no
- Vårt personvernombud: Rolf Jegervatn rolf.jegervatn@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Elin Reikerås Secilie Schelbred

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Hverdagspraksiser*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

-
- å delta i observasjon i barnehagen
 - å delta i intervju og/eller spørreskjema

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i henhold til de tillatelser jeg har gitt ovenfor.

--

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

8.2 Intervjuguide

Intervjuguide

Hvordan legger pedagogene til rette for kreative og skapende prosesser i barnehagen der barna gjør seg estetiske erfaringer i møte med leire i formingsverksteder?

Bakgrunn

- Hvilken stiling har du i barnehagen?
- Hva er din utdanningsbakgrunn?
- Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
- Hvilken aldersgruppe jobber du med?

Formingsverksted

- Hva legger du i begrepet formingsverksted?
- Er formingsverksted noe som blir brukt i din avdeling?
- Hvis ja, hva brukes formingsverkstedet til?

Leire

- Hvor ofte bruker dere formingsbaserte aktiviteter i barnehagehverdagen?
- Hvordan legger dere til rette for formingsaktiviteter med leire for de yngste barna i barnehagen?

- Hvordan legger dere til rette for formingsaktiviteter med leire for de eldste barna i barnehagen?

Pedagogens rolle

- Hva vil du si at pedagogiske lederens rolle er i arbeid rundt formingsaktiviteter?
- Hvordan kan pedagogisk leder engasjere barna til aktiviteter rundt forming? For eksempel leire?

Skapende prosesser

- Hva legger du i begrepet skapende prosess? Og legges det til rette for skapende prosesser i barnehagen?
- Hvordan legger dere til rette for skapende prosesser i barnehagen?

Vil du tilføye egne refleksjoner rundt gjennomføring av formingsverksteder?